

Del af Landbostanden, som ikke er helt paa Knaerne, men sidder nogenlunde i det, — man da svarer os, at der ikke er Trang til noget Saadant, men skal der gjøres Noget, maa man gaa langt videre, saa vidt, at det Hele ikke bliver til noget. Det forekommer mig at være en mærkelig Maade at gaa frem paa. At den Foranstaltning, hvorom der her er Tale, maatte høre under Finantsministeriets Forvaltning, derom kan der vist ikke være Tvivl, saa lidt som derom, at Finantsministeriet maatte kunne bedømme de Prioriteter, der indsendes, saaledes at det derefter gav eller negtede Laan til vedkommende Sparekasse. Altsaa i Landbrugets og Sparekassernes Interesse — og Sparekasserne ere jo dog en vigtig Institution, idet der i dem indestaa saa betydelige Kapitaler som henved 200 Millioner Kroner — føler jeg mig forvisset om, at en Foranstaltning som den, der her er bragt i Forflag, vilde være til meget stor Nytte. Jeg tror ikke, at de Løgemidler overfor Sparekasserne, som man har bragt i Forflag paa det saakaldte store Sparekassemøde, ville faae nogen stor Betydning. Man kan behæbrede Sparekasserne, at de have været for lidt forsynlige, det er omtrent den samme Vebredelse, som de Rige kaste ud mod Arbeidsklassen, naar de sige, at de skulde have sparet i de gode Aar, og det samtidig med, at de Rige selv have ødslet af alle Kræfter. Jeg forsvarer ikke Ødselhed, men den praktiske Vej til at lære Andre ikke at være ødsle, er, at man selv lader det være. (D. Christensen: Det er rigtigt!) Det glæder mig, at jeg dog i Noget er enig med det ærede Medlem fra Jaze. Det er nu muligt, at Sparekasserne have for saa realisable Papirer, men af Erfaring bliver man jo klog, om end sjelden rig, og det kan ikke nytte, fordi de have begaaet Misgreb, at sige til dem, at de skulle ligge, som de have redet, thi det gaar ud over Samfundet, og det er dog ikke det, der tilsigtes. — Jeg skal nu forlade dette Punkt og med nogle Ord vende mig til Post Nr. 173 i Betænkningen, der angaar Livrenteanstalten. Saa vidt jeg veed, har hverken den ærede Ordfører eller den høitagtede Minister omtalt det her berørte Forhold. Jeg har ingen Tvivl om, at Livrenteanstaltens Bestyrelse har en varm Interesse for, at Anstalten skal komme til at virke i den Retning, som det oprindelig er paatænkt, nemlig i Retning af, at dels Arbeidsklassen skulde sikkre sin Fremtid og sin Alverdom, dels Gaardmandsklassen skulde benytte Anstalten til derigjennem at sikkre sig en Afgt for de gamle Dage, eller stæffe de øvrige Børn en lille Kapital, naar et enkelt Barn skulde have Gaarden. Det var omtrent de tre Retninger, hvori man, den Gang da Anstalten oprettedes, mente, den skulde virke, og jeg nærer ikke Tvivl om, at naar den blev benyttet i disse tre Retninger, vilde det have megen Betydning for Samfundets Tilstand, særligt for Arbeidsklassen, men ogsaa for Landbo-

klassen. Det er imidlertid lige saa bekjendt, at de store Forventninger, man den Gang satte til den, ikke hidtil ere gaaede i Opfyldelse, og eet Sted maa jo Grunden dertil søges. Den kan ikke søges i, at Sikkerheden ikke er god nok; thi Anstalten er jo garanteret af Staten, og jeg tilstaa, at om end private Anstalter vare aldrig saa gode, vilde jeg dog, under ellers lige Vilkaar foretrække den af Staten garanterede, der tilmed har en stor Erfaring, da den er den ældste her i Landet, og altsaa ogsaa i den Retning har opsparret en betydelig Kapital. Anstaltens Bestyrelse har nu, som sagt, sikkert nok Interesse for, at den kunde komme til at virke i de Retninger, som vare paatænkt; men, naar Anstalten ikke desto mindre ikke gjør det, tror jeg nok, at det for en Del ligger i, at Loven paa sine Steder ikke har været heldig, navnlig i Spørgsmaalet om Agenterne. Det er vistnok ogsaa egentlig her, at Knuden ligger, og at der trænges til en Revision. Det er jo bekjendt nok, at de fleste Postmestere ere Agenter for Anstalten, men hvor virksomme end disse Folk kunne være, er det dels ikke i nogen stor Maalestok, de kunne være Agenter, og dels kan det ogsaa være mindre heldigt, at de ere det. Jeg tror nemlig, at, for at det skal blive til noget med Anstaltens Virksomhed gennem Agenterne maa disse ligefrem rejse omkring og gjøre de Enkelte begribeligt, hvilke Goder der kan opnaas gjennem en saadan Anstalt, og navnlig bør de se praktisk at faae de Enkelte til at blive Medlemmer af den, enten derved, at de sikkre deres mulige Efterladte en Kapital, eller at de ved en Livrente eller paa anden Maade sikkre sig; thi saadanne praktiske Exempler ville altid have større Virkning paa de Dmboende end noget som helst Andet. Men skulle Agenterne være saaledes virksomme, er det sikkert nok, at de bør lønnes bedre end med 2 pCt. af de Beløb, der indbetales gjennem dem. Muligt kan det ogsaa være, at man kunde adskille Regnskabs- eller rettere Kasserervirksomheden fra den agitatoriske Virksomhed. Denne skulle Agenterne udøve. Derved sigter jeg til, at de skulle gjøre Folk begribelige, hvilke Goder de, dels gennem Kapitalindskud een Gang for alle, dels gennem aarlige Indskud, de saakaldte Præmier, kunne nyde. Dels ved Foredrag, dels ved Samtale med de Enkelte skulle de indstærpe og indprente dem dette tilligemed de Formaliteter, ved hvilke Indmeldelse i Anstalten kan ske. At der ad denne Vej maa kunne naas Meget, nærer jeg ingen Tvivl om. Jeg tror endvidere, at Anstalten ikke alene skulde have sin Opmærksomhed rettet paa at laane ud til Kommuner — jeg har ikke Noget imod, at den gjør dette endogsaa efter en temmelig stor Maalestok — men den skulde yde ikke alene større Laan, men ogsaa mindre. Jeg tror nok, at den ved mindre Laan baade til Quæmænd og Gaardmænd skulde stræbe efter at komme i Forbindelse med Publikum for ogsaa